

Kisközösségi szakirodalom

A katolikus, keresztény kisközösségek egyre gyakrabban jelennek meg a hivatalos egyházi megnyilatkozásokban, és a püspökök, egyházmegyék lelkipásztori terveiben. Ahova csak mostanában érkezik el az Egyház – például Afrikába –, ott gyakran a már meglévő közösségek „húzzák maguk fölé” az egyházszervezetet, mint ernyőt, éppen úgy, ahogy az első századok egyháza is alakult. A hagyományosan keresztény vidékeken úgy tűnik, nehezebb dolga van a kisközösségi életformának, de elsősorban a fiatalok révén meg-megjelennek ezeken a helyeken is a személyes, hitet és összetartozást komolyan vevő, az életről beszélgető kiscsoportok, mint a hiteles keresztény életforma jelei és hordozói.

A kisközösségek a mai pasztorális gyakorlatban gyakran az ifjúsághoz kötődnek a plébánosok, hitoktatók fejében. Azonban egyre több olyan csoporttal találkozunk, amelyek kinőtték az ifjúsági kereteket – akár plébánián, akár egy ifjúsági lelkeségi mozgalom kiscsoportjaként –, és felnőttként gazdátlanra válva folytatni kívánják az évek óta élt kisközösségi formát. Mások immár családoként találnak rá hitük megélésére erre a lehetőségre. Ők gyakran külső segítséget keresnek, vezetőt vagy legalább segédanyagot. Biztatom őket: használják azt, ami elérhető, és ne adják fel, amit elkezdtek.

A kisközösségek életéről folyamatosan jelennek meg különböző írások és könyvek, akár szociológiai, akár pasztorális, teológiai vagy liturgikus szempontból üdvözölve ezt a régi-új hitéleti formát. Újabb azonban nemcsak róluk, hanem számukra is találhatóak írások a könyvesboltokban, amelyek közül néhányat most bemutatok. A könyvek a Biblia kiscsoportos feldolgozását segítik teológiai és módszertani ötletekkel, sajátos gondolatvilággal, valamint csoportoknak szánt feladatokkal.

A bemutatott könyvek közös tulajdonsága, hogy kisközösségi alkalmak vezetésére adnak javaslatot: egy fejezet egy összejövettel ír le, és minden bemutatott gondolat, gyakorlat egy Szentírást olvasó alkalom összeállítását segíti.

A Marcel Bregenzer – Leo Tanner svájci szerzőpáros könyve, *A Biblia tematikus megosztása* 2010-ben jelent meg magyarul. Egyévnyi tematikát mutat be 47 alkalom-javaslattal, melyeket stílusosan feladatlapnak, munkalapnak nevez, a kiscsoport vezetését tekintve feladatként. A tematika sorrendiségével – Isten szeretetétől Jónás könyvéig –, és a bibliai részek magyarázatával segíti az alkalmak vezetőinek felkészülését. A szentírási szövegrész magyarázata, több irányú megközelítése után megfogalmazott néhány kérdés alkalmas lehet beszélgetések indítására, bár némelyik inkább a szövegértés ellenőrzését szolgálja. Igen hasznos könyv lehet Biblia-központú alkalmakra való készülés során. Úgy érzem, hogy ennyi összejövettel sok egy évre, még ha hetente is jön össze a kiscsoportunk: az ünnepek, a szünetek, a közösség életével együtt járó egyedi élethelyzetek lassíthatják a csoport haladását, ezért érdemes lehet válogatni a témák közül, vagy megengedni, hogy azok átnyúljanak a következő évbe.

Szintén 2010-ben jelent meg Leo Tanner és Urban Camenzind könyve *Élni a Lélekből – Jézus művének folytatása* címmel. A könyvnek erős, koherens tematikája van, benne minden összejövettel struktúrája azonos. Felismerhető, hogy a beszélgetések a Magyarországon is sok helyen ismert „Szentlélek szeminárium” téma-sorrendjét követik, a könyv ennek a három hónapos lelki gyakorlatos formának kiscsoportvezetői alapkönyve. Minden alkalom végén van házi feladat, ami segíti az élmények otthoni bevésozását. Fontos szerepe van a csoporton belüli egymásért imádkozásnak, mint a kisközösségi kohézió egyik elemének. A könyv a résztvevőktől karizmatikus érdeklődést, de legalább nyitottságot igényel. Bár az otthoni feladatok a téma elmélyítéséről inkább az egyénnek, mint a közösségnek szólnak, a könyv feltételezi, hogy a csoportvezető közösségben van, csoportvezetői csoport van a háttérben – azaz több csoport párhuzamosan végzi ugyanazt a tematikát.

A Szeged-Csanádi Egyházmegye pasztorációs munkacsoportja és annak önkéntesei állították össze az *Iránytű a főparancshoz* című kiadványt. A könyv kétségtelen előnye, hogy élő közösségek tapasztalataira épül. A tematika és a részek címei sugallják, hogy kisközösségben megélt belső, személyes munkáról van szó: Isten szeretetének tudatosításáról, belső fejlődésről, szándékos és elfogadott változásról. Elsősorban házaspároknak vagy családok csoportjainak szól, szándéka és a benne található feladatok alapján is. A tematika a főparancs alapján hármasság tagolású: önmagunk szeretete, Isten szeretete és egymás szeretete. A könyv igen sok, biblikus szakirodalomból vett idézetet tartalmaz, ami a szöveg feldolgozásának igényességét sugallja, jól esik ez a széles spektrumú kitekintés. A módszertani segítségéről és a feladatokról hangsúlyozzák a szerzők, hogy azok csak javaslatok, lehet náluk személyesebbet, jobbat kitalálni. A témát alátámasztó bibliai idézetek szerepelnek az alkalmak bemutatásában, és az állandó keretbe illesztett módszertani elemek (játékok, kérdések, magyarázatok, tanúságtételek, imák) annyira személyesek, hogy akár egyedül is végigdolgozható a könyv. Az egyes részek általában több alternatívát is kínálnak, amelyekből a csoport vezetője kiválaszthatja a neki tetszőt. A kisközösségben megélt egyéni átalakulás segédkönyveként igen gazdag anyagot gyűjtöttek össze a könyvben a szerzők.

A Háló is ad ki hasonló tartalmú, kisközösségi összejövetelek vezetését segítő tematikus könyvecskéket. A *Felütés* (inkább a zenei, mint a sportbeli szóhasználatból) a kisközösség kalandjára hívja a már szándékkal és lelkesedéssel bíró 6-10 felnőttet, akik kipróbálnák a kiscsoportos életformát. A könyv induló kisközösségek számára kínál kapaszkodót az első tucatnyi összejövétel lebonyolításához, ajándékként pedig egy karácsonyi és egy húsvéti alkalomhoz. A tematika a kisközösségi lét alapkérdéseit járja körül, egymáshoz hasonló struktúrájú összejövétel-vázlatokkal, Biblia-olvasással, játékkal, irodalmi vagy zenei betétekkel, a megnyílás lehetőségével. A fókuszban nem az egyén, inkább a közösség, a kapcsolatok alakulása áll. Hasonló felépítésű a két kis rokon füzet, amelyek egy-egy nyári tábor segédanyagaiból nőttek kisközösségi forgatókönyvekké: az *Evező* Jézus vizes csodáira építve kínál beszélgetés-támpontokat, a *Saru nélkül* pedig az apostolokra csodálkoztatja rá a kiscsoport beszélgetőit. Mindhárom könyv hasonló stílusú, életvidám rajzokkal és jól kitalált tördeléssel emeli ki a kézikönyv-jelleget: elsősorban nem olvasni kell, hanem segítségként alkalmazni.

Hasonló tematikus javaslatok a kisközösségek honlapján is elérhetők, akár téma, akár egyházi időrend szerint is rendezve.

A 2012-es római püspöki szinódus a kisközösségekről szólt. A szinódus végeztével kiadott kommentárban ez (is) olvasható: „A szinódus világosan kihangsúlyozza a kisközösségek fontosságát a plébániai struktúrában és szolgálatban. A plébániai kisközösségek a „plébánia új arcának” részei, és formálják az egyház kisközösségi modelljének szívéét. A plébánia az egyházban a kisközösségek közössége vagy hálózata.”

A kisközösségi összejövetelek tematikájával, módszertanával foglalkozó könyvek tehát ennek az „új arcnak” a kialakulását segítik. Sokfélék a könyvbeli elképzelések, ahogy a kisközösségek is azok. Talán immár egyre kevésbé magukra hagyva, egyre inkább örömmel támogatva.

Budapest, 2015. augusztus 11.

Bayer Róbert (Háló, Közösségi Műhely)